

Prodaja robe na otvorenim prostorima

Darko Marečić, dipl. iur.

Osim u prodavaonici, djelatnost trgovine na malo može se obavljati i izvan prodavaonica ako su za takav način prodaje ispunjeni propisani uvjeti. Prodaja robe na javno-prometnim površinama i drugim otvorenim prostorima najčešći je oblik obavljanja trgovine na malo izvan prodavaonica. Na koje se načine i uz koje uvjete može obavljati prodaja robe na otvorenim prostorima te kojih se obveza i zabrana trgovci i drugi prodavatelji moraju pritom pridržavati, pišemo u nastavku ovoga članka.

U pravilu, djelatnost trgovine (kupnja i prodaja robe) obavlja se stacioniranim prodajnim objektima (prodavaonicama, skladištima, tržnicama) posebno uređenim i opremljenim za obavljanje odgovarajućeg oblika trgovine, ali se trgovina na malo može obavljati i izvan prodavaonica, pored ostalih zakonom propisanih načina i na otvorenim prostorima javno-prometnih površina i drugih površina koje imaju pristup s javno-prometne površine.

Prodaja robe na malo na otvorenim prostorima obuhvaća prodaju robe na klupama i štandovima na tržnicama na malo i izvan tržnica na malo, iz kioska, putem prodajnog automata, pokretnu prodaju, prigodnu prodaju kao i prodaju na proizvodnim mjestima obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva, ribouzgajališta te spremištima i trapilištima poljoprivrednog sadnog materijala.

Za obavljanje prodaje robe na malo na otvorenim prostorima, sve više se odlučuju kako trgovci, tako i druge pravne i fizičke osobe koje sukladno posebnom propisu kojim se uređuje djelatnost trgovine mogu obavljati prodaju svojih proizvoda izvan prodavaonica. Prednost prodaje robe na malo na otvorenim prostorima u odnosu na prodaju robe u klasičnim (stacioniranim) prodajnim objektima (prodavaonici na malo, trgovačkom centru, skladištu i dr.) je u tome, što su troškovi takve prodaje daleko manji (primjerice troškovi vezani za izgradnju i održavanje prodajnog objekta, priključnih instalacija, utroška energije i dr.) te zahtijevaju manje radnog osoblja. Istovremeno, „dovođenjem robe“ što bliže potrošačima (do njihovih kuća, radnih mjesta, mjesta na kojima provode slobodno vrijeme) stvorene su pretpostavke za ostvarivanje većeg obima prometa, a time i prihoda.

Prilikom prodaje robe na malo na otvorenim prostorima, trgovci i drugi prodavatelji dužni su ispunjavati minimalne uvjete propisane za prodajne objekte u kojima ili putem kojih obavljaju takvu prodaju (prodajnu klupu ili štand, pokretno vozilo, prodajni automat), kao i uvjete glede mjesta i načina prodaje robe te se pridržavati propisanih obveza i zabrana.

1. Općenito o obavljanju djelatnosti trgovine

Što se smatra trgovinom kao i uvjeti za obavljanje djelatnosti trgovine propisani su odredbama Zakona o trgovini (Nar. nov., br. 87/08, 116/08, 76/09, 1414/11, 68/13. i 30/14- dalje u tekstu: ZoT). U smislu tog Zakona, trgovina je gospodarska djelatnost kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini u svrhu ostvarivanja dobiti ili drugog gospodarskog učinka, a obavlja se kao trgovina na veliko i kao trgovina na malo.

Trgovina na veliko je kupnja robe radi daljnje prodaje profesionalnim korisnicima odnosno drugim pravnim ili fizičkim osobama koje obavljaju neku registriranu ili zakonom određenu djelatnost, a obavlja se u prodajnim objektima, ako su za takav način ispunjeni uvjeti propisani odredbama ZoT-a i drugim propisima, te na tržnicama na veliko. *Trgovina na malo* je kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehnički i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima, a obavlja se u prodavaonicama¹ ili izvan prodavaonica²,

1 *Prodavaonica* je posebno uređen prodajni objekt u kojem se obavlja djelatnost trgovine svim vrstama prema sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti – NKD -07 koja je sastavni dio Odluko o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti NKD 2007 (Nar. nov., br. 58/07. i 72/07.). Ovisno o prodajnom asortimanu, prodavaonice se dijele na specijalizirane prodavaonice i nespecijalizirane prodavaonice.

2 Trgovina na malo izvan prodavaonica je oblik trgovine na malo kada se prodaja roba obavlja na neki od sljedećih načina: na štandovima i klupama na tržnicama na malo; na štandovima i klupama izvan tržnica na malo; na štandovima i klupama unutar trgovačkih centara, ustanova i sl.; putem kioska; pokretnom prodajom; prodajom na daljinu (kataloška prodaja, TV prodaja, prodaja putem interneta i putem telefona); prodaja putem automata; prigodna prodaja (sajmovi, izložbe); prodaja u proizvodnim objektima obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva; prodaja u proizvodnim objektima pravnih ili fizičkih osoba koje posjeduju povlasticu za akvakulturu ili povlasticu za uzgoj riba i drugih morskih organizama; u spremištima, trapilištima i sl. mjestima na kojima se prodaje poljoprivredni sadni materijal; u prostorima kulturnih, sakralnih, obrazovno-pe-

ako su za takav način prodaje ispunjeni uvjeti propisani odredbama ZoT-a i drugim propisima.

Za obavljanje trgovine moraju biti ispunjeni minimalni tehnički uvjeti kojima moraju udovoljavati prodajni objekti, oprema i sredstva pomoću kojih se obavlja trgovina te drugi uvjeti propisani posebnim propisom obzirom na oblik i način obavljanja trgovine, osim u slučaju propisanih iznimaka.³ Minimalno tehnički uvjeti propisani su Pravilnikom o minimalnim tehničkim i drugim uvjetima koji se odnose na prodajne objekte, opremu i sredstva u prodajnim objektima i uvjetima za prodaju robe izvan prodavaonica (Nar. nov., br. 66/09., 108/09., 8/10. i 108/14. – dalje u tekstu: PoMTU), a iste, na zahtjev trgovca odnosno pravne i fizičke osobe koja sukladno ZoT-u može obavljati prodaju svojih proizvoda na malo, rješenjem utvrđuje ured državne uprave u županiji odnosno upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za trgovinu (u daljnjem tekstu: nadležni ured).

2. Na koje se načine može obavljati prodaja robe na otvorenim prostorima

2.1. Općenito o načinima prodaje robe na malo na otvorenim prostorima

Prodaja robe na malo na otvorenim prostorima može se na: štandovima i klupama na otvorenim i natkrivenim prostorima unutar tržnica na malo te na javno prometnim-površinama i drugim površinama koje imaju pristup s javno-prometne površine; iz kioska; putem prodajnih automata; pokretnom prodajom (prodaja putem pokretnog vozila, plovila, kolica i sl. naprava za prodaju od mjesta do mjesta); i prigodnom prodajom. Otvoreni prostori na kojima se može obavljati prodaja robe na malo izvan tržnica su određena mjesta za prodaju robe na javno-prometnim površinama (ulicama, trgovima, parkovima, odmorištima uz javne ceste, parkovima, izletištim, na riječnim i morskim obalama, uz jezera i rijeke, zaštićenim područjima prirode i dr.), ali i na drugim javnim i/ili privatnim površinama koje imaju pristup s javno-prometne površine (dvorišta obiteljskih kuća uz lokalne ceste, poljoprivredna zemljišta na kojima se obavlja proizvodnja poljoprivrednih proizvoda, trapilišta ili spremišta poljoprivrednog sadnog materijala, ribouzgajališta i dr.) kao i na prostoru sajmišta, manifestacija i drugih prigodnih prodaja.

Prodajni objekti u kojima se odnosno putem kojih se obavlja prodaja robe na malo na otvorenim prostorima su: prodajni štand ili prodajna klupa, kiosk, prodajni automat, pokretno vozilo, pokretno plovilo, pokretna kolica ili druga naprava.

dagoških, sportskih, znanstvenih i drugih javnih ustanova te prostorima koji su proglašeni zaštićenim područjem prirode.

- 3 Odredbom čl. 13. st. 8. ZoT-a propisano je da, iznimno bez rješenja nadležnog ureda o tome da prodajni objekt, oprema i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine, djelatnost trgovine izvan prodajnog objekta može se obavljati povremeno, za vrijeme trajanja manifestacija, sajmov, prigodnih priredbi i sl., sukladno sanitarnim propisima. Odredbom st.9. istog članka, propisano je da se iznimno, bez ishođenja novog rješenja o i ispunjavanju minimalnih uvjeta za obavljanje djelatnosti trgovine, djelatnost trgovine može obavljati u prodajnim objektima ukoliko je za isti prodajni objekt već (prije) izdano rješenje nadležnog ureda o ispunjavanju propisanih uvjeta za obavljanje djelatnosti trgovine, ako se radi o nastavku obavljanja trgovine, a u međuvremenu nije došlo do bitnih promjena vezanih uz prodajni objekt, opremu i sredstva kojima se obavlja djelatnost trgovine. Na nastavak djelatnosti trgovine bez izdavanja novog rješenja ne utječe vrijeme izdavanja prijašnjeg rješenja o ispunjavanju propisanih uvjeta kao niti promjena prodajnog asortimana, osim ako se radi o hrani i robi opasnoj po život i zdravlje ljudi i životinja te prirodu i okoliš, u kojem slučaju je potrebno ishoditi novo rješenje.

2.2. Posebno o pojedinim načinima prodaje robe na otvorenim prostorima

2.2.1. Tržnica na malo

Tržnica na malo je prodajni objekt, otvoreni ili zatvoreni, posebno uređen, opremljen i organiziran poslovno-prodajni prostor i/ili zgrade, s pratećom infrastrukturom, u kojem organizator tržnice (pravna ili fizička osoba-obrtnik, koja upravlja tržnicom) u skladu s tržnim redom i uz naplatu prodajnih prostora (mjesta) pruža trgovcima i drugim prodavateljima usluge obavljanja trgovine na malo odnosno prodaje vlastitih proizvoda. Na tržnicama se trguje na štandovima i na klupama, a može se prodavati roba i iz kioska. Na štandovima i klupama na otvorenim prostorima tržnice na malo uglavnom se prodaju poljoprivredni proizvodi (jaja, mlijeko, sir i drugi mliječni proizvodi, voće, povrće i dr.), tekstilni proizvodi, metalna, plastična i drvena galanterija, igračke i sl.

2.2.2. Prodaja robe na klupama i štandovima

Prodajne klupi i štandovi su prodajni objekti namijenjeni prodaji robe na prostorima tržnice na malo kao i izvan njih (na javno-prometnim površinama i drugim površinama koje imaju pristup s javno-prometne površine, na mjestima održavanja prigodne prodaje) te unutar trgovačkih centara, ustanova (muzeja, škola, bolnica, kazališta i sl.).

2.2.3. Kiosk

Kiosk je prodajno mjesto u kojem se prodaje ograničen asortiman proizvoda kroz odgovarajući otvor na kiosku, bez ulaska kupca u prodajni prostor. Bez građevinske dozvole i glavnog projekta, ali u skladu s odlukom nadležnog tijela jedinice lokalne samouprave (općina/grad) prema propisima kojima se uređuje komunalno gospodarstvo,⁴ na javnoj površini se može postaviti kiosk tlocrtno površine do 15 m² u skladu s tipskim projektom za kojeg je doneseno rješenje na temelju čl. 77. Zakon o gradnji (Nar. nov., br. 153/13. i 20/17.) ili tehnička ocjena sukladno posebnom propisu. Asortiman kioska čini roba sukladno NKD-07 za trgovinu na malo u specijaliziranoj prodavaonici (primjerice kiosk u kojem se prodaje kruh i pekarski proizvodi, ili kiosk u kojem se prodaje mješovita hrana, kiosk u kojem se prodaju novine, časopisi i duhanski proizvodi i dr.). Nije dopuštena prodaja robe sa klupa, policia ili drugih uređaja pored ili ispred kioska, ako takav način prodaje nije obuhvaćen rješenjem nadležnog ureda o ispunjavanju minimalnih tehničkih i drugih propisanih uvjeta.

2.2.4. Prodajni automati

Prodajni automati su naprave uređene na način da se ubacivanjem novaca, žetona ili kartica u z to predviđeni otvor, kroz poseban otvor „izbacuje“ prethodno odabrani proizvod, što znači da se kupnja i prodaja odvija bez ljudskog posredovanja (prodavatelja). Prodaja putem prodajnih automata obavlja se sukladno tehničkim uvjetima i opremljenosti prodajnog automata ovisno o vrsti proizvoda. Putem prodajnih automata može se prodavati pretpakirana hrana i ostali proizvodi ili nepretpakirana hrana (npr. mlijekomat, uljomat, jajomat i sl.) ako su udovoljeni uvjeti stavljanja hrane na tržište odnosno raspolaganju na tržištu propisani posebnim propisima o hrani.

4 Komunalno gospodarstvo uređeno je odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu (Nar. nov., br. 25/03.-proč. tekst., 82/04., 110/04., 178/04., 38/09., 79/09., 153/09., 49/11., 84/11., 90/11., 144/12., 94/13., 153/13. i 36/15.).

2.2.5. Pokretna prodaja

Pokretna prodaja je prodaja bez stalnog prodajnog mjesta, koja se može realizirati putem uređenog vozila za prodaju robe, kolica koja se prevoze od mjesta do mjesta i plovnog objekta (brod, brodić, splavi sl.), opremljenih za prodaju na malo različitog asortimana proizvoda. Za pokretnu prodaju, trgovci i drugi prodavatelji najčešće koriste pokretno vozilo za prodaju robe. **Pokretno vozilo** je prilagođeno motorno vozilo (kombi, teretno vozilo) koje omogućuje trgovanje robom na malo iz vozila, ako su ispunjeni minimalni uvjeti propisani odredbama propisa kojima se uređuje djelatnost trgovine, cestovnog prometa, zaštite okoliša i komunalni propisi.

Osnovna karakteristika pokretne prodaje je da se zaustavljanje i zadržavanje pokretnog vozila odnosno prodajnih kolica ili plovnog objekta u svrhu prodaje robe na dopuštenom mjestu, ne bi smjelo biti duže od 15 minuta, jer bi se svako duže zadržavanje pokretnog vozila, pokretnih kolica ili pokretnog plovila moglo smatrati stalnim mjestom prodaje, a što bi bilo protivno namjeri zbog koje se takav način prodaje robe naziva pokretnom prodajom.⁵ Putem pokretnog vozila mogu se prodavati neprehrambeni proizvodi kao i hrana uz uvjet da su ispunjeni posebni propisi kojima se uređuje stavljanje hrane na tržište odnosno na raspolaganje na tržištu.

2.2.6. Prigodna prodaja

Što se smatra prigodnom prodajom definirano je čl. 2. podst. 11. ZoT-a. Prema toj odredbi, prigodna prodaja je prodaja robe organizirana u sklopu održavanja sajмова, priredaba i izložbi. Prigodnom prodajom dopuštena je prodaja samo proizvoda i robe koji su predmet organiziranja spomenutih manifestacija i može trajati najduže do 60 dana u tijeku jedne kalendarske godine, neovisno o vremenu održavanja manifestacije. Slijedom navedene zakonske definicije pojma pokretne trgovine, proizlaze i osnovne karakteristike prigodne prodaje: takva je prodaja organizirana u sklopu određenih manifestacija, priredbi, sajмова⁶, vremenski je ograničena (može trajati najduže do 60 dana u jednoj kalendarskoj godini); prodajni asortiman je ograničen karakterom priredbe⁷. Prodaja robe na mjestu i u vrijeme održavanja prigodne prodaje može se obavljati u zatvorenom prostoru ali i na otvorenom prostoru. Na prigodnoj prodaji roba se prodaje sa klupe i prodajnih štandova, a može i putem prodajnih automata.

3. Tko sve može i na koje načine obavljati prodaju robe na otvorenim prostorima

Prodaju robe na malo izvan prodavaonica na otvorenim prostorima mogu obavljati trgovci te pravne i fizičke osobe iz čl. 5. st.1. ZoT-a i to: nositelj i/ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva upisan u Upisnik poljoprivrednika (nositelj i/ili član OPG-a); pravna ili fizička osoba koja nema obvezu upisa u Upisnik dobavljača sadnog materijala (mali proizvođači poljoprivrednog sadnog materijala); pravna ili fizička osoba koja posjeduje povlasticu za gospodarski ribolov na moru ili na slatkim vodama ili za uzgoj riba i drugih morskih organizama ili akvakulturu (profesionalni ribari i uzgajivači riba); pravna ili fizička osoba upisana u Upisnik šumoposjednika (šumoposjednici);

5 Mišljenje Ministarstva gospodarstva Kl. 330-01/10-01/82, Ur.br. 526-05-01-01/3-10-2 od 10.2.2010.

6 Primjerice: Obrtnički sajam, Poljoprivredni sajam, Stočni sajam, Tjedan domaće hrane, Izložba meda i proizvoda od meda, Dani otočkih proizvoda, Kobasijada, Dani vina, Dani piva, Izložba autohtonih proizvoda.

7 Primjerice, na „Danima vina“ mogu se prodavati samo vino i druga pića od grožđa; na „Izložbi meda“ može se prodavati med i proizvodi od pčelinjeg voska i meda; na „Poljoprivrednom sajmu“ mogu se prodavati poljoprivredni proizvodi te oprema i uređaji za poljoprivrednu proizvodnju i tome sl..

pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje proizvodne djelatnosti (registrirani proizvođači); udruge, zadruga i druge neprofitne pravne osobe (NPO). Dok trgovci mogu obavljati prodaju trgovačke robe na otvorenim prostorima na sve zakonom predviđene načine, dotle pravne i fizičke osobe iz čl. 5. st.1. ZoT-a (u daljnjem tekstu: prodavatelji) mogu prodavati samo vlastite proizvode i to na samo na način propisan odredbom čl.5.st.1. i 2. ZoT-a.

3.1. Trgovci

Trgovac u smislu ZoT-a je pravna i fizička osoba-obrtnik registrirana za djelatnost trgovine. Trgovac u statusu pravne osobe (trgovačko društvo,⁸ zadruga⁹), kao i u statusu trgovca pojedinca,¹⁰ djelatnost trgovine upisuje u sudski registar trgovačkog suda nadležnog prema sjedištu pravne osobe, a trgovac u statusu obrtnika¹¹ u obrtni registar kod ureda nadležnog ureda (ureda državne uprave u županiji odnosno upravnom tijelu grada Zagreba nadležnom za obrt) prema sjedištu obrta.

Trgovci u statusu trgovačkog društva, trgovca pojedinca i zadruga djelatnost trgovine upisuju u sudskom registru pod oznakom „kupnja i prodaja robe“, a trgovci u statusu obrtnika, djelatnost trgovine upisuju sukladno NKD-07. Sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, trgovina na malo na tržnicama za svu vrstu robe, upisuje se pod oznakom skupine 47.8. „Trgovina na malo na štandovima i tržnicama“, ili u odgovarajući razred ovisno o vrsti prodajnog asortimana (47.81. „Trgovina na malo hranom, pićima i duhanskim proizvodima na štandovima i tržnicama“, 47.82. „Trgovina na malo tekstilom, odjećom i obućom na štandovima i tržnicama“ ili 47.89. „Trgovina na malo ostalom robom na štandovima i tržnicama“). Trgovina na

8 Trgovačko društvo je pravna osoba čije osnivanje i ustroj uređeno odredbama Zakona o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93., 34/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 152/11., 111/12., 68/13. i 110/15.) Trgovačka društva jesu javno trgovačko društvo (j.d.o.o.), dioničko društvo (d.d.), društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.), jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću (j.d.o.o.), komanditno društvo (k.d.) i gospodarsko interesno udruženje (g.i.u.).

9 Zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i drugim aktivnosti ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana. Način osnivanja, djelovanja i prestanka zadruga uređeno je Zakonom o zadrugama (Nar. nov., br. 34/11., 125/13. i 76/14.) Samo zadruga koja je osnovna radi obavljanja gospodarske djelatnosti, pa tak i djelatnosti trgovine, radi stjecanja dobiti, može registrirati djelatnost trgovine. I zadruga, kao i trgovačko društvo, djelatnost trgovine upisuje u sudski registar trgovačkog suda nadležnog prema sjedištu zadruga, čime stječe pravnu sposobnost. Zadruga koja obavlja gospodarsku djelatnost bez namjere stjecanja dobiti, smatra se neprofitnom pravnom osobom, te ne može obavljati djelatnost trgovine (kupovati robu radi njene daljnje prodaje), ali može obavljati prodaju na malo svojih proizvoda na načine propisane čl. 5.st.1. ZoT-a, ako je takva djelatnost predviđena odredbama općeg akta o osnivanju zadruga i statuta zadruga uz uvjet da se ostvaren prihod ne koristi u profitabilne svrhe.

10 Trgovac pojedinac (t.p.) je fizička osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost u skladu s propisima o obrtu, upisana u sudskom registru kao trgovac pojedinac. Kada obrtnik mora, a kada se može upisati u sudski registar trgovačkog suda nadležnog prema sjedištu trgovca pojedinca, propisano je odredbom čl. 3. Zakona o trgovačkim društvima.

11 Obrtnik je fizička osoba koja sukladno Zakonu o obrtu (Nar. nov., br. 143/13.) obavlja jednu ili više gospodarskih djelatnosti u obrtu, u svoje ime i za svoj račun, a pritom se može koristiti i radom drugih osoba. Obrt se može obavljati kao vezani obrt (kada se za uvjet obavljanja obrta traži ispit o stručnoj osposobljenosti ili odgovarajuća stručna sprema ili majstorski obrt), povlaštenu obrta (obrt koji se obavlja samo na temelju povlastice odnosno dozvole koju izdaje nadležno ministarstvo čija je nadležnost propisana posebnim propisom) i slobodni obrt (za obavljanje obrta kao uvjet se ne traži ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit.) Obavljanje trgovine na malo u prodavaonicama i kiosku obavlja se kao vezani obrt, a u ostalim načinima prodaje robe izvan prodavaonica, što znači i na otvorenim prostorima kao slobodni obrt.

malo izvan prodavaonica upisuje se za sve načine takve prodaje bez obzira na prodajni asortiman pod oznakom skupine 7.9. „Trgovina na malo izvan prodavaonica, štandova i tržnica“ ili za prodaju robe sa klupa i štandova na otvorenim prostorima izvan tržnica na malo, putem pokretne prodaje i prodajnog automata, pod oznakom šifre razreda 47.99. „Ostala trgovina na malo izvan prodavaonica, štandova i tržnica“.

3.2. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)

Što se smatra obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvom, definirano je odredbama Zakona o poljoprivredi¹² i njegovih provedbenih propisa. Prema tom Zakonu, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo je fizička osoba ili skupina fizičkih osoba članova zajedničkog kućanstva, koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu koristeći se vlastitim ili unajmljenim proizvodnim jedinicama, a koje je upisan u Upisnik poljoprivrednika (dalje u tekstu: OPG). Da bi mogao obavljati prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda, nositelj i/ili član OPG-a mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednika koji se vodi pri regionalnim uredima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, prema mjestu svog prebivališta, neovisno o mjestu obavljanja poljoprivredne djelatnosti. U upisnik se upisuje nositelj i članovi OPG-a. Upisanom OPG-u Agencija izdaje rješenje o upisu, dodjeljuje Matični identifikacijski broj poljoprivrednog gospodarstva, a nositelju i upisanim članovima OPG-a izdaje iskaznicu, koja vrijedi uz osobnu iskaznicu. Postupak upisa u Upisnik poljoprivrednika propisan je odredbama Pravilnika o Upisniku poljoprivrednih gospodarstava.¹³

OPG upisan u Upisnik poljoprivrednika može istoj Agenciji podnijeti zahtjev za upis i dopunskih djelatnosti na tom gospodarstvu. (primjerice proizvodnja prehrambenih i neprehrambenih proizvoda i/ili predmeta opće uporabe). Dopunske djelatnosti na OPG-u su djelatnosti povezane s poljoprivredom koje omogućuju OPG-u bolje korištenje njegovih proizvodnih kapaciteta te bolje korištenje rada članova OPG-a. Koje se djelatnosti na OPG-u mogu obavljati kao dopunske djelatnosti propisano je odredbama Pravilnika o dopunskim djelatnostima na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.¹⁴

OPG može svoje poljoprivredne proizvode prodavati i na otvorenim prostorima na slijedeće načine: na štandovima i klupama na otvorenim prostorima tržnice na malo; na štandovima i klupama izvan tržnica na malo na svim dopuštenim otvorenim javnim prostorima (javnim površinama i drugim prostorima koji imaju pristup s javno-prometne površine, uključujući i otvorene prostore na vlastitom OPG-u i na mjestima organiziranog otkupa poljoprivrednih proizvoda); pokretnom prodajom; putem kioska, putem prodajnih automata; i prigodnom prodajom. Identično je propisano i Pravilnikom o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu¹⁵ uz dodatnu mogućnost prodaje poljoprivrednih proizvoda na vlastitom prodajnom kiosku OPG-a. Za vrijeme obavljanja prodaje svojih poljoprivrednih proizvoda, nositelj i/ili član OPG-a dužan je kod sebe imati iskaznicu OPG-a odnosno rješenje o upisu u Upisnik i druge dokaze ovisno o vrsti proizvoda koje prodaju (npr. rješenje o upisu u Upisnik trgovaca voćem i povrćem i/ili rješenje o upisu u Upisnik proizvođača povrćem i/ili rješenje o upisu u Upisnik proizvođača ekološkoj proizvodnji i/ili rješenje o upisu u fitoupisnik i/ili dokaz o upisu u registar trošarinskih obveznika i/ili

izvod o upisu dopunskih djelatnosti na OPG-u i dr.) kako bi ih mogao predočiti na uvid ovlaštenoj osobi (inspektor) na njegov zahtjev.

3.3. Mali proizvođači poljoprivrednog sadnog materijala

Prema Zakonu o smjenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja,¹⁶ proizvođači poljoprivrednog sadnog materijala moraju se upisati u Upisnik dobavljača poljoprivrednog sadnog materijala pri Ministarstvu poljoprivrede, osim malih proizvođača poljoprivrednog sadnog materijala. Prema tom Zakonu, malim proizvođačem sadnog materijala koji nema obvezu upisa u Upisnik dobavljača poljoprivrednog sadnog materijala smatra se fizička osoba koji nije obrtnik - proizvođač reprodukcijskog sadnog materijala i sadnica voća, povrća (i presadnica povrća) te ukrasnog bilja ako ispunjavaju propisane uvjete za malog proizvođača sadnog materijala,¹⁷ a vlastiti poljoprivredni sadni materijal stavlja isključivo na lokalno tržište tj. u okviru „lokalne cirkulacije“ (tržište koje je određeno područjem općine u kojoj se nalazi mjesto proizvodnje sadnog materijala i općina koje s njom graniče) i prodaje na malo samo neprofesionalnim korisnicima (korisnicima koji nisu uključeni u proizvodnju i daljnju trgovinu sadnog materijala).

Mali proizvođači reprodukcijskog sadnog materijala voća, povrća (i presadnica povrća) te ukrasnog bilja, svoj sadni materijal mogu prodavati i na otvorenim prostorima na slijedeće načine: na štandovima i klupama na otvorenom prostoru unutar tržnica na malo; na štandovima i klupama izvan tržnica na malo na svim dopuštenim otvorenim javnim prostorima (javnim površinama i drugim prostorima koji imaju pristup s javno-prometne površine, uključujući i trapilišta i spremišta sadnog materijala na otvorenom); pokretnom prodajom; i prigodnom prodajom.

3.4. Profesionalni ribari i uzgajivači riba

Odredbama Zakona o morskom ribarstvu¹⁸ propisano je da pravna osoba ili fizička osoba- obrtnik može obavljati gospodarski ribolov na moru kao i uzgoj riba¹⁹ i drugih morskih organizama ako je registrirana za djelatnost ribarstva (ulova odnosno uzgoja) te ima povlasticu za obavljanje gospodarskog ribolova na moru odnosno povlasticu za uzgoj riba i drugih morskih organizama.²⁰ Povlastice za gospodarski

16 Nar. nov., br. 140/05., 35/08., 25/09., 124/10., 55/11. i 14/14.

17 Mali proizvođač reprodukcijskog sadnog materijala i sadnica voća je fizička osoba koja proizvodi sadnice u ukupnoj količini ne većoj od 100 kom. Mali proizvođač reprodukcijskog sadnog materijala povrća i presadnica povrća je fizička osoba čija je cjelokupna proizvodnja reprodukcijskog sadnog materijala povrća i presadnica povrća namijenjena stavljanju na lokalno tržište do neprofesionalnih krajnjih korisnika. Mali proizvođač reprodukcijskog materijala ukrasnog bilja je fizička osoba koja proizvodi ukrasno bilje: na zemljištu čija površina ne prelazi 100 m² ako se radi o zaštićenom prostoru, odnosno 500 m² na otvorenom prostoru; čija vrijednost godišnje proizvodnje nije veća od □ prosječne godišnje plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj.

18 Nar. nov., br. 62/17.

19 Uzgoj morskih riba i drugih morskih organizama je gospodarska djelatnost kontrolirane reprodukcije i rasta riba i drugih morskih organizama, a može je obavljati pravna i fizička osoba-obrtnik temeljem povlastice koju na zahtjev ovlaštenika izdaje ministarstvo nadležno za ribarstvo.

20 Povlastica za obavljanje gospodarskog ribolova na moru je isprava na temelju koje se obavlja gospodarski ribolov i koja se izdaje vlasniku ribarskog plovila koje je upisano u povlasticu. Gospodarski ribolov smije obavljati ovlaštenik povlastice za gospodarski ribolov (pravna ili fizička osoba-obrtnik koja je upisana u povlasticu za gospodarski ribolov na moru i koja je ovlaštena za obavljanje ribolova sukladno pravima iz povlastice) plovilom, ribolovnim alatima, ribolovnom ronilačkom opremom i ribolovnim zonama, koji su upisani u povlasticu. Povlasticu za gospodarski ribolov na moru, na zahtjev vlasnika ribarskog plovila, za svako plovilo posebno, rješenjem izdaje ministarstvo nadležno za ribarstvo, a vlasnik plovila određuje ovlaštenika povlastice. Povlastica za uzgoj riba i drugih morskih organizama je isprava na temelju koje pravne ili fizičke osobe

12 Nar. nov., br. 30/15

13 Nar. nov., br. 76/11. i 42/13.

14 Nar. nov., br. 76/14.

15 Nar. nov., br. 76/14. i 82/14.

ribolov na moru kao i za uzgoj riba i drugih morskih organizama izdaje mjesno nadležna ispostava Ministarstva poljoprivrede nadležna za ribarstvo. Pored povlastice, za obavljanje gospodarskog ribolova potrebno je od istog ministarstva ishoditi i rješenje o odobrenju obavljanja ribolova plovilom upisanom u povlasticu, određenim ribolovnim alatima upisanim u povlasticu te na određenom području, a može uključivati i određene vrste riba i drugih morskih organizama.

Odredbom Zakona o slatkovodnom ribarstvu²¹ propisano je da gospodarski ribolov na unutarnjim (slatkim) vodama, uz uporabu ribolovnih alata i opreme, kao i akvakulturu (uzgoj riba)²² može obavljati samo pravna osoba i fizička osoba – obrtnik, registrirana za navedenu djelatnost i ako od mjesno nadležne ispostave Ministarstva poljoprivrede nadležne za ribarstvo isходи povlasticu za obavljanje gospodarskog ribolova odnosno akvakulturu.

Profesionalni ribari i uzgajivači riba mogu ribe i druge morske proizvode iz gospodarskog ribolova i uzgoja prodavati i na otvorenim prostorima na slijedeće načine: na štandovima i klupama unutar tržnica na malo; na klupama i štandovima izvan tržnica na malo na svim dopuštenim otvorenim javnim prostorima (javnim površinama i drugim prostorima koji imaju pristup s javno-prometne površine, uključujući i otvorene prostore na mjestu objekata za uzgoj riba); pokretnom prodajom; putem kioska; i prigodnom prodajom.

3.5. Šumoposjednici

Zakonom o šumama²³ propisano je da se šumoosjednikom smatra pravna ili fizička osoba, vlasnik i/ili posjednik šume koji je upisan u Upisnik šumoposjednika, osim Republike Hrvatske, društva Hrvatske šume d.o.o., tijela državne uprave i pravnih osoba čiji je osnivač Republika Hrvatska koje gospodare šumama u vlasništvu Republike Hrvatske. Upisnik šumoposjednika vodi Ministarstvo poljoprivrede, na način i uz uvjete propisane Pravilnikom o Upisniku šumoposjednika.²⁴ Upisanom šumoposjedniku dodijeljuje se matični broj šumoposjednika, a nositelju i članovima šumoposjedničkog gospodarstva izdaje se iskaznica šumoposjednika koju su dužni za vrijeme prodaje šumskih proizvoda imati kod sebe i predočiti je na uvid ovlaštenoj osobi na njen zahtjev.

Šumoposjednik može ogrjevna drva i druge šumske proizvode iz svoje šume prodavati na malo i na otvorenim prostorima na slijedeće načine: na štandovima i na klupama unutar tržnica na malo; na klupama i štandovima izvan tržnica na malo na svim dopuštenim otvorenim javnim prostorima (javnim površinama i drugim prostorima koji imaju pristup s javno-prometne površine); pokretnom prodajom; i prigodnom prodajom.

3.6. Registrirani proizvođači

Registrirani proizvođači su pravne i/ili fizičke osobe-obrtnici koji u odgovarajućem registru (pravne osobe u sudskom, a obrtnici u obrtničkom registru) imaju upisanu jednu ili više gospodarskih proizvod-

nih djelatnosti (npr. proizvodnja odjeće i/ili obuće, proizvodnja hrane, proizvodnja električnih i plinskih kućanskih aparata i uređaja i sl.).

Registrirani proizvođači mogu obavljati prodaju vlastito proizvedenih proizvoda na malo na otvorenim prostorima na sve načine predviđene odredbama ZoT-a (na klupama i štandovima unutar tržnice na malo i izvan tržnica, pokretnom prodajom, prodajom iz kioska, putem prodajnih automata i prigodnom prodajom).

2.3.7. Neprofitne pravne osobe (NPO)

U neprofitne pravne osobe (dalje u tekstu: NPO) ubrajaju se udruge, ustanove, zadruga kojima nije cilj ostvarivanje dobiti, zaklade i fundacije, ali i sve druge pravne osobe čija djelatnost nije usmjerena ostvarivanju dobiti odnosno profita (npr. političke stranke, sindikati, vjerske zajednice²⁵ i dr.). Od navedenih NPO, najčešće se na tržištu pojavljuju udruge,²⁶ ustanove²⁷ i neprofitne zadruga.²⁸ Kad se radi o prodaji vlastito izrađenih proizvoda učeničkih zadruga, napominjemo da je odredbom čl. 39. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi²⁹ izrijekom propisano da škola može osnovati učeničku zadrugu kao oblik izvannastavne aktivnosti sukladno statutu škole i posebnim propisima te stavljati u promet proizvode nastale kao rezultat rada učenika, a sredstva stečena prometom proizvoda učeničke zadruga mogu se uporabiti samo za rad učeničke zadruga i unapređenje odgojno-obrazovnog rada škole.

Osnovana značajka NPO je da se osnivaju i djeluju radi ostvarivanja društvenih, humanitarnih, socijalnih i drugih dopuštenih ciljeva, a koje radi ostvarivanja svojih ciljeva mogu obavljati i druge gospodarske djelatnosti, pa tako i djelatnost trgovine, ali bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi. Ovim pravnim osobama nije zabranjeno obavljanjem gospodarskih djelatnosti stjecati prihod, ali isti ne mogu koristiti za raspodjelu svojim članovima (u profitabilne svrhe), već isključivo za ostvarivanje ciljeva zbog kojih su osnovani te podmirenje nastalih troškova povezanih s tom djelatnošću. Da bi NPO mogle obavljati gospodarske djelatnosti, pa

25 Odredbom čl. 17. Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica (Nar. nov., br. 83/02. i 73/13.) propisano je da vjerske zajednice, pored ostalih načina i izvora, sredstva stjecati i prodajom vjerskih izdanja i/ili suvenirna.

26 Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja. Osnivanje, pravni položaj i djelovanje te prestanak postojanja udruge uređen je Zakonom o udrugama (Nar. nov., br. 74/14. i 70/14.).

27 Ustanova je pravna osoba koja se osniva za trajno obavljanje djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, informiranja, športa, tjelesne kulture, tehničke kulture, skrbi o djeci, zdravstva, socijalne skrbi, skrbi o invalidima i druge djelatnosti, ako se ne obavljaju radi stjecanja dobiti. Osnivanje i ustrojstvo ustanova uređeno je Zakonom o ustanovama (Nar. nov., br. 76/93., 29/97., 47/99. i 35/08.).

28 Zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći, ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana. Osnivanje i djelovanje te prestanak zadruga kao NPO uređeno je Zakonom o zadrugama (Nar. nov., br. 34/11., 125/13. i 76/14.). Da bi se zadruga smatrala neprofitnom pravnom osobom, potrebno je da gospodarsku ili drugu djelatnost obavija isključivo radi zadovoljavanja potreba svojih članova odnosno ostvarenja neprofitabilnih ciljeva utvrđenih odredbama općeg akta, tj. bez namjere stjecanja dobiti (primjerice: socijalna zadruga, potrošačka zadruga, stambena zadruga, zadruga lokalne zajednice, učenička zadruga.).

29 Nar. nov., br. 87/88., 86/09., 105/10., 90/11., 16/12., 94/13., 154/12. i 7/17..

smiju obavljati gospodarsku djelatnost uzgoja (riba i drugih morskih organizama).

21 Nar. nov., br. 49/05. i 14/14.

22 Akvakultura je gospodarska djelatnost uzgoja riba i drugih vodenih organizama u smislu reprodukcije i hranidbe u ribnjacima, kavezima, ogradama ili lagunama, kojom se mogu baviti fizičke i pravne osobe registrirane za akvakulturu i/ili ovlaštenik ribolovnog prava ako je akvakultura predviđena gospodarskom osnovom za ribolovno područje ili ribolovnu zonu na kojoj je dobio ribolovno pravo, te uz prethodno pribavljenu povlasticu za akvakulturu od Ministarstva poljoprivrede.

23 Nar. nov., br. 140/05., 129/08., 88/10., 124/10., 25/12., 68/12., 148/13. i 94/14.

24 Nar. nov., br. 134/14.

tako i djelatnost trgovine, takva mogućnost mora biti predviđena u odredbama njihovih statuta ili općeg akta o osnivanju.

NPO mogu obavljati prodaju svojih proizvoda na malo i na otvorenim prostorima i to na slijedeće načine: na štandovima i klupama izvan tržnica na malo na svim dopuštenim otvorenim javnim prostorima (javnim površinama i drugim prostorima koji imaju pristup s javno-prometne površine); putem kioska; prigodnom prodajom; te na (otvorenim) prostorima kulturnih, sakralnih, obrazovno-pedagoških, sportskih, znanstvenih i drugih javnih ustanova, kao i na prostorima koji su proglašeni zaštićenim područjem prirode.

4. Minimalni tehnički uvjeti za prodaju robe na otvorenim prostorima

4.1. Obveza ishoda rješenja o ispunjavanju minimalnih tehničkih uvjeta

Za obavljanje trgovine općenito, pa tako i za obavljanje prodaje robe na malo na otvorenom moraju biti ispunjeni minimalni tehnički uvjeti kojima moraju udovoljavati prodajni objekti (tržnicu na malo, prodajni štand ili klupa, pokretno vozilo, prodajni automat, kiosk) oprema i sredstva (mjerila, rashladni uređaji i dr.) pomoću kojih se obavlja prodaja robe na otvorenim prostorima, a u slučaju prodaje hrane i opći sanitarni i zdravstveni uvjeti sukladno propisima o hrani koja moraju udovoljavati prodajni objekti, oprema, sredstva i osobe koje neposredno posluju s robom koja može utjecati na zdravlje ljudi, sukladno posebnim propisima. Prodaja robe na malo na otvorenim prostorima ne može se započeti obavljati prije nego što mjesno nadležni ured izda rješenje da prodajni objekt, oprema i sredstva pomoću kojih se obavlja trgovina ispunjava minimalno tehničke i druge propisane uvjete, niti se u prodajnom objektu smije obavljati oblik prodaje robe za koje mjesno nadležni ured nije izdao rješenje.

ističemo...

Iznimno, prigodna prodaje robe može se obavljati bez ishoda rješenja nadležnog ureda o ispunjavanju minimalno-tehničkih i drugih propisanih uvjeta za prodajni objekt, opremu i sredstva kojima se obavlja prodaja robe u vrijeme i na mjestu održavanja prigodne prodaje (manifestacije, priredbe, izložbe, sajma i dr.) sukladno sanitarnim propisima.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave (općinsko ili gradsko vijeće odnosno Skupština Grada Zagreba) može odlukom propisati vanjski izgled prodajnog objekta (prodajne klupe, štanda, kioska, prodajnog automata) putem kojeg se obavlja prodaja robe na otvorenim površinama i na mjestu održavanja prigodne prodaje, vodeći računa o lokalnim ambijentalnim značajkama.

4.2. Minimalni tehnički uvjeti za prodajne objekte na otvorenim prostorima

Minimalni tehnički uvjeti kojima moraju udovoljavati prodajni objekti za prodaju robe na malo na otvorenim prostorima propisani su odredbama PoMTU. Istim je Pravilnikom propisano da se odredba čl. 7. ovoga Pravilnika kojom se propisuju opći uvjeti za sve vrste prodajnih objekata u kojima se obavlja djelatnost trgovine, odgovarajuće primjenjuje na svaki prodajni objekt i način prodaje robe.

Prema toj odredbi, prostor ispred ulaza u prodajni objekt odnosno do prodajnog objekta mora biti siguran, nesmetan i uređen od materijala koji se lako čisti i održava te noću osvijetljen. S obzirom na vrstu robe koja se prodaje, potrebno je imati sprave za mjerenje (vaga, metar) koje moraju biti umjerene i postavljene tako da je kupcima omogućen uvid u mjerenje, a za praćenje isporučene (prodane) robe mora se osigurati naplatni uređaj ili drugi oblik evidencije sukladno posebnim propisima kojima se uređuje sadržaj i način izdavanja gotovinskih računa, osim u slučaju iznimaka određenih tim propisima.

Odredbom čl. 39. st.1. PoMTU propisano je da za prodaju robe na štandovima i klupama izvan tržnica na malo, putem prodajnih automata i kioska, trgovac odnosno prodavatelj iz čl.5.st.1. ZoT-a mora osigurati odgovarajuće skladištenje robe koju prodaje odnosno nudi izvan prodavaonice i robom rukovati na način kojim se osigurava očuvanje njezine kakvoće.

4.2.1. Tržnica na malo

Tržnica na malo mora biti uređena, opremljena i organizirana za obavljanje prodaje robe u zatvorenom i/ili na otvorenom prostoru. Tržnica mora imati prodajne klupe i štandove na kojima trgovci i drugi prodavatelji obavljaju prodaju robe na malo, a može imati i kioske za prodaju robe. Tržnica mora imati pomoćni prostor koji se sastoji od skladišnih prostora za čuvanje robe, prostora ili mjesta za čuvanje pokretne opreme (vage, suncobrani, klupe i dr. oprema) te sanitarije. Sanitarije za zaposlene osobe na tržnici moraju biti odvojene od sanitarija za posjetitelje tržnice. Pored navedenog, tržnica na malo mora ispunjavati i slijedeće uvjete: otvoreni prostor tržnice mora biti osvijetljen te komunalno i infrastrukturno uređen; raspored prodajnih mjesta na tržnici mora odgovarati vrsti robe koja se prodaje na tržnici; na vidljivom mjestu tržnice mora biti izvješten kućni red tržnice (tržni red); tržnica mora imati i poseban prostor za odlaganje otpadaka, koji mora biti osiguran od vremenskih utjecaja (sunca, kiše, snijega).

Proizvodi koji nisu namijenjeni prehrani (npr. odjeća, obuća, kućne potrepštine i sl.) mogu se prodavati na tržnici na zatvorenom ili otvorenom prostoru tržnice koji mora biti odvojen od prostora gdje se prodaje hrana i/ili hrana za životinje sukladno posebnim propisima o hrani i hrani za životinje.

4.2.2. Prodajna klupa i štand

Oblik, izgled ili dimenzije kupe ili štanda nije propisan, osim način njihovog održavanja. Dok je prodajna klupa nenatkrivena, dotle je prodajni štand natkriven te može imati s unutarnje stranice pregrade ili zatvorene prostore za čuvanje robe. Površina klupe i štanda mora biti od materijala koji se lako čisti, bez oštećenja, a roba (naročito hrana) koja se izlaže na klupi ili štandu mora biti zaštićena od vanjskih štetnih utjecaja (prašine, ispušnih plinova motornih vozila) te vremenskih atmosferilija (kiše, sunca, vjetra, snijega). Ako se štandovi i klupe postavljaju na mjestima javno-prometnih površina u tu svrhu određenih odlukom općine/grada, ili na drugom mjestu koje ima pristup s javno-prometne površine sukladno odobrenju nadležnog tijela općine/grada, tada je nadležno tijelo općine/grada dužno prije izdavanja odobrenja za lokaciju postavljanja prodajne klupe/štanda, osigurati prostorije za zdravstveno-sanitarne potrebe prodajnog osoblja na udaljenosti od najviše 100 metara.

4.2.3. Kiosk za prodaju robe

Kiosk mora imati osigurane prostorije za zdravstveno-sanitarne potrebe na udaljenosti od najviše do 100 m. Kiosk u kojem se prodaje hrana koja nije u originalno pakiranju (nepretpakirana ili rinfu-

zna hrana) mora biti opremljen praonikom za pranje ruku s tekućom toplom i hladnom vodom. Kiosk mora imati osigurane prostorije za zdravstveno-sanitarne potrebe na udaljenosti od najviše 100 m.

4.2.4. Prodajni automat

Prodajni automat cijelo vrijeme rada mora biti ispravan, a trgovac odnosno drugi prodavatelj koji obavlja prodaju robe putem automata, dužan je pratiti i osigurati ispravno funkcioniranje prodajnog automata. Na prodajnom automatu mora biti istaknuta oznaka tvrtke trgovca odnosno tvrtka i/ili naziv drugog prodavatelja.

4.2.5. Pokretno motorno vozilo za prodaju robe

Pokretno motorno vozilo za prodaju robe mora biti u voznom stanju i tehnički ispravno te opremljeno i uređeno sukladno asortimanu robe koja se iz vozila prodaje. Teretno cestovno vozilo za prodaju robe mora biti označeno sukladno odredbama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu³⁰ i čl. 15. Pravilnika o posebnim uvjetima za vozila kojima se obavlja javni cestovni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe.³¹ Tom je odredbom propisano da cestovno teretno vozilo za vlastiti prijevoz tereta mora na vanjskim bočnim stranama imati istaknut natpis „Prijevoz za vlastite potrebe“ te ime, prezime i prebivalište prodavatelja fizičke osobe, odnosno naziv obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva ako ga isto ima, a u slučaju trgovačkog društva ili obrta, oznaka tvrtke i sjedišta. Visina slova u natpisu ne smije biti manja od 30 mm.

4.2.6. Prigodna prodaja robe

Organizator prigodne prodaje treba osigurati prodajne klupe i štandove radi omogućavanja trgovcima i drugim prodavateljima prodaju proizvoda, ako nemaju vlastite prodajne klupe i štandove, te označiti prodajna mjesta za postavu prodajnih klupa i štandova. Ako se prigodna prodaja održava na mjestima javnih površina ili na mjestima koja imaju pristup s javno-prometne površine, nadležno tijelo općine/grada na čijem se području odvija prigodna prodaja, prije izdavanja odobrenja za takvu prodaju, mora osigurati prostorije za zdravstveno-sanitarne potrebe na udaljenosti od najviše 100 m.

U slučaju obavljanja prodaje robe na sajmovima, organizator sajmovi dužan je izlagačima odnosno prodavateljima osigurati uporabu telefona i teleprintera, a za njihov boravak moraju se u sastavu sajamskog odnosno izložbenog prostora osigurati poslovne prostorije ili odgovarajući prostori te pomoćne prostorije za njihove higijensko – sanitarne potrebe, kao i za potrebe posjetitelja sajma.

4.3. Uvjeti za prodaju hrane na otvorenom prostoru

Kada se hrana prodaje na klupi ili štandu, naročito u rasutom stanju (rinfuzi), mora biti zaštićena od vanjskih utjecaja (prašine i ispušnih plinova motornih vozila) i vremenskih utjecaja (sunca, kiše, snijega, vjetera) kao i od insekata i glodavaca. Hrana ne smije biti smještena neposredno uz robu čija svojstva mogu štetno djelovati na hranu, niti izravno na podu, već (primjerice povrće, voće) na drvene ili od drugog odgovarajućeg materijala podloge. Lako pokvarljiva hrana (mliječni i suhomesnati proizvodi, jaja) moraju se čuvati u rashladnim vitrinama koje osiguravaju temperaturu održavanja prikladnu osobini hrane.

5. Na kojim se mjestima na otvorenim prostorima i uz koje uvjete obavljati prodaja robe

5.1. Općenito o određivanju mjesta za prodaju robe na otvorenim prostorima

Prodaja robe na otvorenim prostorima posebice javno-prometnih i drugih površina dopušteno je uz uvjete i na način propisan propisanim odredbama ZoT-a te posebnim zakonima kojima se propisuju uvjeti obavljanje komercijalnih djelatnosti na pojedinim područjima od posebnog interesa za Republiku Hrvatske (npr. pomorskom dobru, šumskom području, zaštićenim područjima prirode) kao i komunalnim propisima jedinica lokalne samouprave odnosno općina i gradova (dalje u tekstu: JLS).

Podsjećamo, da je odredbom čl. 11. st. 7. ZoT-a propisano da posjedovanje robe komercijalnog karaktera na mjestima koja su određena kao tržnice, mjestima na kojima se može prigodno trgovati (sajmovi, izložbe, priredbe i sl.) i na drugim mjestima na kojima se stvarno odvija prodaja robe (javno-prometne površine) smatra obavljanjem djelatnosti trgovine, što u praksi znači, da će nadležni inspektori Carinske uprave oduzeti robu zatečenu na mjestima koja odlukom JLS nisu određena za prodaju robe.

5.2. Na kojim se mjestima i uz koje uvjete može obavljati prodaja robe na otvorenim prostorima sukladno odredbama ZoT-a

Na kojim mjestima i uz koje uvjete se na otvorenim prostorima može obavljati prodaja robe propisano je 10. ZoT-a.

ističemo...

Prodaja robe na javno-prometnim površinama na štandovima i klupama izvan tržnica na malo, prodaja putem kioska, prodaja putem prodajnih automata i prigodna prodaja može se obavljati samo na mjestima koja svojom odlukom odredi predstavničko tijelo grada ili općine.

Javno-prometnim površinama smatraju se javne površine u općoj uporabi namijenjene svima pod jednakim uvjetima, a namijenjene su kretanju i boravku ljudi, cestovnom i/ili biciklističkom i drugom prometu, kao što su javne ceste i područje zaštićenog pojasa uz te ceste i odmorišta na istima, ulice, trgovi, šetnice, pločnici, pješački prolazi, mostovi, nadvožnjaci kao i ugibališta, okretišta i stajališta za vozila javnog prijevoza, javna parkirališta te sve druge javne površine koje se koriste za promet po bilo kojoj osnovi.).

Ukoliko predstavničko tijelo grada/općine nije donijelo odluku kojom se određuju mjesta na javno-prometnim površinama na kojima se dopušta prodaja na štandovima i klupama, putem kioska, prodajnih automata i prigodna prodaja, tada se takva prodaja na području tog grada/općine ne može obavljati. To stoga, jer se radi o odluci koja je istovremeno i propisan uvjet i propisan preduvjet za obavljanje djelatnosti trgovine na malo izvan prodavaonica.³²

30 Nar. nov., br. 82/13.

31 Nar. nov., br. 31/14.

32 Mišljenje Ministarstva gospodarstva Kl. 330-01/15-01/25, Ur.br. 526-05-01/1-15-02 od 28.1.2015.

ističemo...

Prodaja robe na štandovima i klupama izvan tržnica na malo, prodaja putem kioska, prodaja putem prodajnih automata i prigodna prodaja na površinama koje imaju pristup s javno-prometne površine može se obavljati samo na mjestima za koja je predstavničko tijelo grada ili općine, na zahtjev trgovca odnosno prodavatelja, izdalo (lokacijsko) odobrenje.

Druge površine na koje se može pristupiti s javno-prometne površine, uključuju sve ostale javne površine (površine pristupačne svima pod jednakim uvjetima) kao što su javne zelene površine (parkovi i uređeni travnjaci i dijelovi zelenih površina uz jezera, ribnjake i rijeke te šume), otvoreni prostori namijenjeni održavanju manifestacija, priredbi i sl. događanja, sportska i dječja igrališta, otvoreni prostori uz bazene, autobusne i željezničke kolodvore, riječne, pomorske i zračne luke, zatim privatne površine s javnim karakterom i sve druge površine čiji je vlasnik ili korisnik općina ili grad i čije je održavanje od javnog interesa), kao i privatne površine (obiteljska dvorišta i dijelovi privatnih površina uz javno-prometnu površinu, otvoreni prostori na mjestima proizvodnje ili uz proizvodne objekte, otvorene površine unutar tvornice, pojedinih ustanova i sl.).

Lokacijsko odobrenje na zahtjev trgovca odnosno prodavatelja može izdati isključivo predstavničko tijelo JLS (gradsko ili općinsko vijeće odnosno za Grad Zagreba, Skupština grada), a ne i neko drugo tijelo JLS (npr. izvršno ili upravno tijelo).

5.3. Dodatni uvjeti za prodaju robe na pojedinim mjestima na otvorenim prostorima propisani posebnim propisima

Komunalnim propisima (odlukom o komunalnom redu, odlukom o uvjetima korištenja javnih površina, odlukom o općinskim porezima i dr.) predstavnička tijela JLS mogu propisati uvjete i način korištenja javnih površina u njihovom vlasništvu odnosno korištenju, pa tako i za prodaju robe na otvorenom (primjerice pribaviti suglasnost, odobrenje, rješenje ili neki drugi akt od upravnog tijela općine/grada nadležnog za komunalne ili imovinsko pravne poslove ili zaključenje ugovora o korištenju javne površine) kao i propisati obvezu plaćanja naknade i/ili poreza u određenom iznosu zbog korištenja javne površine.

Prodaja robe na klupa i štandovima često se obavlja na dijelovima javnih i nerazvrstanih cesta (npr. odmorištima, ugibalištima, okretištima i dr.). Način korištenja javnih cesta i nerazvrstanih cesta³³ za prateće djelatnosti u koje se ubraja i djelatnost trgovine, propisan je odredbama Zakona o cestama³⁴ i Pravilnikom o korištenju cestovnog

33 Javne ceste su ceste razvrstane kao autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste, koje svako može slobodno koristiti na propisani način i pod propisanim uvjetima. Javne ceste su javno dobro u općoj uporabi i u vlasništvu Republike Hrvatske. Autocestama upravlja trgovačko društvo Hrvatske ceste d.o.o., a državnim cestama trgovačko društvo Hrvatske ceste d.o.o. Županijskim i lokalnim cestama upravlja Županijska uprava za ceste. Nerazvrstane ceste su ceste koje nisu razvrstane kao javne ceste i koje se koriste za promet vozilima na propisani način i pod propisanim uvjetima (ceste koje povezuju naselja i/ili koje povezuju područja unutar gradova i naselja, terminali i okretišta vozila javnog prijevoza, pristupne ceste do stambenih, poslovnih, gospodarskih i drugih građevina i druge ceste na području naselja i gradova). Nerazvrstane ceste su javno dobro u općoj uporabi u vlasništvu jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalaze.

34 Nar. nov., br. 84/11., 22/13., 54/13. i 148/13.

zemljišta i obavljanju pratećih djelatnosti.³⁵ Prema tim propisima, pravna osoba koja upravlja javnom cestom odnosno koncesionar može povjeriti cestovno zemljište na korištenje pravnim i fizičkim osobama radi obavljanja pratećih djelatnosti ugovorom o korištenju cestovnog zemljišta i na druge zakonom dozvoljene načine. Sve pravne i fizičke osobe koje koriste cestovno zemljište za obavljanje prateće djelatnosti na javnim cestama, pa tako i trgovci i drugi prodavatelji za obavljanje prodaje robe na cestovnom zemljištu (ugibalištima, odmorištima i dr.), dužni su plaćati naknadu za korištenje cestovnog zemljišta i naknadu za obavljanje pratećih djelatnosti sukladno cit. Pravilniku.³⁶ Uvjete korištenja cestovnog zemljišta na nerazvrstanim cestama propisuju JLS. Prema mišljenju ministarstva nadležnog za trgovinu, JLS nije ovlaštena svojom odlukom određivati mjesta za prodaju robe na štandovima i klupama, kioscima, putem automata i prigodnom prodajom sukladno čl. 10.st.3. ZoT-a, već lokacije za prodaju robe sukladno ugovoru o davanju cestovnog zemljišta na korištenje, o tome odlučuje pravna osoba koja upravlja javnom cestom.³⁷

Ako je javna površina ujedno i pomorsko dobro³⁸ (morska obala, plaža), tada trgovac ili drugi prodavatelj može obavljati prodaju robe na tom dobru, ako je prethodno ishodio i koncesijsko odobrenje.³⁹ Vijeća za davanje koncesijskog odobrenja koje se osniva za područje općine/grada, na način i uz uvjete propisane Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama⁴⁰ i Uredbom o postupku davanja koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru.⁴¹ Prije davanja koncesijskog odobrenja, Vijeće je dužno pribaviti suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i prirode ako se odobrenje odnosi na posebno zaštićene prirodne vrijednosti na pomorskom dobru. Za korištenje pomorskog dobra radi prodaje robe na otvorenom prostoru plaća se naknada u visini navedenoj u prilogu cit. Uredbe, ovisno o vrsti prodajnog objekta. Za prodaju robe na štandovima i klupama, putem kioska

35 Nar. nov., br. 78/14.

36 Visina naknade za korištenje cestovnog zemljišta utvrđuje se mjesečno u visini ovisno o površini cestovnog zemljišta koje se koristi i skupini javne ceste u koju je ista razvrstana te usklađuje s koeficijentima usklađenja ovisno o površini korištenog cestovnog zemljišta. Visina naknade za obavljanje pratećih djelatnosti utvrđuje se mjesečno u određenim iznosima ovisno o skupini javne ceste u koju je ista razvrstana i vrsti prateće djelatnosti. Korištenje cestovnog zemljišta povjerava se korisnicima javnim nadmetanjem, temeljem čega se s odabranim korisnikom sklapa ugovor o korištenju cestovnog zemljišta, a izravnim ugovorom samo u slučajevima propisanim Pravilnikom o korištenju cestovnog zemljišta i obavljanju pratećih djelatnosti na javnoj cesti.

37 U svojem mišljenju (Kl. 330-01/08-01/243 od 17.7.2008.) Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva ističe (Cit. „Slijedom navedenog, područja autocesta iako ima obilježje javne površine nije niti u jednom pogledu u nadležnosti jedinica lokalne samouprave, jer je pravno u „vlasništvu“ Hrvatske uprave za ceste, te se čl. 15. st.3. ZoT (sada čl.10.st.3. –op. aut.) ne može primijeniti na takav slučaj.Temeljem Zakona o javnim cestama, Županijska uprava za županijske i lokalne ceste kao pravna osoba odlučuje o korištenju cestovnog zemljišta, obavljanju pratećih djelatnosti na javnim cestama, te je dužna osigurati siguran promet javnim cestama....“)

38 Pomorsko dobro je opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu, a upotrebljava se i koristi pod uvjetima i na način propisan Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama i njegovim provedbenim propisima. Pomorskim dobru upravlja, vodi brigu o zaštiti i odgovora Republika Hrvatska neposredno ili putem jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno jedinica lokalne samouprave.

39 Koncesijsko odobrenje daje se pravnim i fizičkim osobama za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru koja ne isključuje niti ograničuje opću uporabu pomorskog dobra. Koncesijsko odobrenje daje se na rok do najviše 5 godina, a iznimno za obavljanje djelatnosti iz Tablice 2. Jedinstvenog popisa djelatnosti na pomorskom dobru koja je sastavni dio Uredbe o postupku davanja koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru, u koje spada i djelatnost trgovine (prodaja robe u kiosku i montažnim objektima površine do 12 m², prodajne štandove i klupe i na vremenski rok određen na dane. Koncesija se ne može dati za obavljanje djelatnosti na području morske luke.

40 Nar. nov, br. 158/03., 100/04., 141/06., 38/09., 123/11. i 56/16.

41 Nar. nov., br. 36/04., 63/08., 133/13. i 63/14.

i prodajnih automata na području luka⁴² u unutarnjim vodama,⁴³ trgovci odnosno prodavatelji moraju pribaviti odobrenje koje donosi lučka uprava sukladno Zakonu o plovidbi i lukama unutarnjih voda.⁴⁴

Ako se prodaja robe na štandovima i klupama, u kiosku, putem prodajnog automata i prigodna prodaja održava na mjestima koje se smatraju zaštićenim područjem prirode⁴⁵ trgovci i prodavatelji su dužni prije nego započnu s prodajom robe, pribaviti koncesijsko odobrenje⁴⁶ koje izdaje javna ustanova koja upravlja zaštićenim područjem prirode.

5.4. Na kojim se mjestima i uz koje uvjete može obavljati pokretna prodaja

ističemo...

Odredbom čl. 10. st. 4. ZoT-a propisano je da se pokretna prodaja može obavljati samo uz uvjete propisane odlukom predstavničkog tijela grada ili općine na čijem području se pokretna prodaja obavlja.

To može biti zasebna odluka koja se odnosi samo na uvjete obavljanja pokretne trgovine, a uvjeti uz koje se pokretna prodaja može obavljati na području određene općine/grada mogu biti sadržani u drugoj odluci, primjerice u odluci o obavljanju trgovine izvan prodavaonica, o komunalnom redu, o načinu korištenja javnih površina i dr. Ukoliko općina i grad svojom odlukom nije propisala uvjete za pokretnu prodaju robe tada se na njenom području pokretna prodaja ne može ni obavljati.⁴⁷ To stoga jer je predmetna odluka bitan preduvjet za obavljanje djelatnosti trgovine odnosno prodaje robe putem pokretnog vozila.

Pokretnu prodaju robe na prethodno opisani način ne treba poistovjećivati sa isporukom robe kupljene u stacioniranom prodajnom objektu (prodavaonici, skladištu) potrošaču dostavnim vozilom, jer se u ovom slučaju ne radi o motornom vozilu posebno opremljenom za prodaju robe, već o cestovnom motornom, najčešće teretnom vozilu za dostavu robe potrošaču.

6. Zabrane i ograničenja u prodaji robe na otvorenim prostorima

42 Lučko područje je područje luke ili pristaništa koje se koristi za obavljanje lučkih djelatnosti, kojim upravlja upravitelj luke i na kojem vrijedi poseban režim kontrole dolaska i odlaska plovila te ulaska i izlaska vozila i osoba.

43 Unutarnje vode su rijeke, kanali i jezera osim rijeka jadranskog sliva u dijelu toka kojim se obavlja pomorska plovidba.

44 Nar. nov., br. 109/07., 132/07., 51/13. i 152/14.

45 Zaštićena područja prirode državnog značenja su: strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat i park prirode, a zaštićena područja od lokalnog značenja su: regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma i spomenik parkovne arhitekture. Zaštićenim područjima upravljaju javne ustanove, koje osniva za upravljanje nacionalnim parkom i parkom prirode RH uredbom Vlade, a ostalim zaštićenim područjima upravljaju javne ustanove koje osnivaju predstavnička tijela jedinica područne (regionalne) samouprave /županije/ svojom odlukom

46 Postupak davanja koncesijskog odobrenja pokreće se javnim prikupljanjem ponuda, ili na zahtjev trgovca ili drugog prodavatelja. Ako se koncesijsko odobrenje traži radi obavljanja jednokratne prodaje ili prodaje koja se ne obavlja u kontinuitetu dužem od 7 dana na godišnjoj razini, koncesijsko odobrenje se izdaje na zahtjev. Odluka o koncesijskom odobrenju je upravni akt, što znači da se protiv iste može izjaviti žalba nadležnom ministarstvu. Na temelju odluke o koncesijskom odobrenju, davatelj koncesijskog odobrenja i ovlaštenik sklapaju ugovor o koncesijskom odobrenju.

47 Mišljenje Ministarstva gospodarstvo Kl. 330-01/15-01/25, Ur.br. 526-05-01/11-15-02 od 25.1.2015. i Kl. 330-01/15-01/93, Ur.br. 526-05-01/1-14-02 od 25.3.2015.

Na tržnici, kao i na štandovima i klupama izvan tržnice ne mogu se prodavati elektrotehnički i elektronski aparati, radio i TV prijemnici, njihovi dijelovi i pribori, te pripremljeni nesnimljeni i snimljeni nosači za snimanje zvuka, slike ili sličnih zapisa (audio i video kazete, CD-i, DVD-i, stikovi i memorijske kartice i sl.). Odredbom čl. 21. st.5. Pravilnika o stavljanju na tržište materijala za vegetativno umnažanje loze⁴⁸ propisano je da sadni materijal loza (lozni cijepovi) ne mogu prodavati izvan prodavaonice. Isto tako, na otvorenim prostorima se ne mogu prodavati pesticidi (sredstva za zaštitu bilja i biocidni proizvodi)⁴⁹, opasne kemikalije⁵⁰, eksplozivna sredstva i pirotehnička sredstva⁵¹, oružja i streljiva⁵² i lijekova.⁵³

Na tržnicama na malo, na mjestima prigodne prodaje kao i na drugim mjestima na otvorenim prostorima koja su odlukom predstavničkog tijela općine/grada određena ili odobrena za obavljanje prodaje robe, prodaja trošarinskih proizvoda (duhanski proizvodi, alkoholna pića, piva, vina) sukladno odredbama Zakonu o trošarinama⁵⁴ njegovih provedbenih propisa je dopuštena uz obvezu izdavanja računa (osim za OPG). Prodaja bezalkoholnih pića (voćnih sokova, nektara i dr.) i kave sukladno čl. 25. Zakona o posebnom porezu na kavu i bezalkoholnih pića⁵⁵ na istim mjestima je dopuštena uz pisanu suglasnost nadležnog carinskog ureda prema mjestu prodaje robe

Nepošteno trgovanje je zabranjeno. Pod nepoštenim trgovanjem podrazumijevaju se radnje trgovca odnosno pravne osobe i obrtnika registriranog za proizvodnju ili pružanje usluga, kojima se radi tržišnog natjecanja povređuju dobri trgovački običaji. Koje se radnje naročito smatraju nepoštenim trgovanjem određeno je u čl. 64. ZoTa.⁵⁶ Tako je zabranjena prodaja robe ispod njezine nabavne cijene s porezom na dodanu vrijednost, osim kada se radi o skorom isteku roka valjanosti, povlačenju robe iz asortimana, potpunoj rasprodaji radi zatvaranja objekta te stečaja i likvidacije ili drugim opravdanim razlozima.

7. Kojih su se obveza dužni pridržavati trgovci i drugi prodavatelji pri prodaji robe na otvorenim prostorima

Prilikom prodaje robe na otvorenim prostorima, pored obveze ispunjavanja minimalnih uvjeta propisanih za prodajne objekte (prodajnu klupu, štand, kiosk, prodajni automat i pokretno vozilo) te popisa o higijeni i sukladnosti hrane (ako istu prodaju na otvorenim prostorima), trgovci i drugi prodavatelji dužni su se pridržavati obveza pro-

48 Nar. nov., br. 133/06., 67/10., 30/11. i 7/13.

49 Čl. 8. Zakona o održivoj uporabi pesticida (Nar. nov., br. 14/14.)

50 Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti proizvodnje, stavljanja na tržište i korištenje opasnih kemikalija (Nar. nov., br. 99/13., 157/13. i 122/14.)

51 Pravilnik o eksplozivnim tvarima (Nar. nov., br. 178/04., 109/07., 67/08. i 144/10.)

52 Pravilnik o posebnim uvjetima za proizvodnju, smještaj i promet oružja i streljiva, popravlanje i prepravlanje oružja te vođenje civilnih streljista (Nar. nov., br. 69/08., 88/09., 53/11., 70/11. i 81/11.)

53 Čl. 135 Zakona o lijekovima (Nar. nov., br. 76713. i 90/14.)

54 Nar. nov., br. 22/13., 32/13., 81713. 100/15., 120/14. i 115/16.

55 Nar. nov., br. 72/13.

56 Primjerice, nepoštenim trgovanjem se smatra: prodaja robe s oznakama ili podacima ili izgledom koji stvaraju ili bi mogli stvoriti zabunu glede izvora, načina proizvodnje, kakvoće ili drugih osobina robe; reklamiranje, oglašavanje ili ponuda robe navođenjem podataka ili upotrebom izraza s kojim se iskorištava ugled drugog trgovca, njihovih proizvoda ili usluga, odnosno proizvoda drugog trgovca; davanje podataka o drugom trgovcu, ako ti podaci štete ili mogu nanijeti štetu ugledu poslovanja drugog trgovca.

pisanih odredbama ZoT-a i Zakona o zaštiti potrošača.⁵⁷U nastavku teksta ukazujemo na najvažnije obveze iz navedenih zakona

7.1. Isticanje oznake tvrtke odnosno naziva prodavatelja

Tvrtka je ime pod kojom pravna osoba odnosno obrt posluje u pravnom prometu. Na prodajnoj klupi ili štandu, na vanjskoj strani kioska i prodajnog automata i na pokretnom vozilu kojim se obavlja pokretna prodaja robe, trgovac i drugi prodavatelj u statusu pravne osobe i obrtnika dužan je istaknuti natpis s oznakom tvrtke koji uključuje naziv i oblik pravne osobe odnosno ime i prezime obrtnika i sjedište) a kod OPG-a naziv i sjedište istog, a kako je to upisano u odgovarajući registar odnosno upisnik.

7.2. Osiguranje podataka o stanju robe

Trgovci i svi drugi prodavatelji iz čl. 5.st.1. ZoT-a, dužni su nadležnom inspektor osigurati podatke o stanju robe u prodajnom objektu (kiosku, pokretnom vozilu) odnosno na prodajnom mjestu na kojem se roba prodaje sa klupa i štandova) odnosno na sjedištu poslovanja ako se roba prodaje putem prodajnih automata. Podaci o stanju robe (zaduženju, razduženju, cijeni) osiguravaju se temeljem pisanih isprava ili elektroničkog zapisa o nastalom poslovnim događaju iz kojih se može spoznati poslovni događaj (npr. dostavnici, otpremnici, kalkulaciji, zapisniku o promjeni cijene, račun i dr.), a moraju sadržavati najmanje podatke o: imenu ili nazivu dobavljača; broju i datumu isprave o zaduženju ili razduženju robe; nazivu, mjernoj jedinici i količini robe; prodajnom cijeni robe i njenoj promjeni. Prodavatelji koji prodaju vlastite proizvode (OPG, šumoposjednici, profesionalni ribar, registrirani proizvođači, NPO) sastavljaju zaduženje za vlastitu robu s odgovarajućim podacima kao što je navedeno za svaku ispravu o stanju robe. Pravilnikom o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu posebno je propisano da je OPG dužan voditi evidenciju o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda koja najmanje treba sadržavati podatke o datumu prodaje, vrsti i količini prodanih vlastitih proizvoda, a prema obrascu evidencije koji je objavljen u Prilogu I. ovoga Pravilnika i čini njegov sastavni dio, te evidenciju o prodaji za prethodnu kalendar-sku godinu čuvati najmanje 1 godinu.

7.3. Isticanje cijena i pridržavanje istaknutih cijena

Trgovci i drugi prodavatelji dužni su na prodajnom mjestu (na proizvodu ili mjestu njene prodaje) jasno, vidljivo i čitljivo i istaknuti maloprodajnu cijenu⁵⁸ i cijenu za jedinicu mjere proizvoda⁵⁹ te se istaknutih cijena pridržavati. Cijena se ističe u kunama, a može se i uz kune označiti i u drugim valutama pri čemu je za potrošača obvezna cijena istaknuta u kunama. Ako je cijena za jedinicu mjere istovjetna s maloprodajnom cijenom, nije potrebno dodatno isticati i cijenu za jedinicu mjere. Kod proizvoda u rasutom stanju ističe se samo cijena za jedinicu mjere. Cijena se mora isticati tako da ne oštećuje proizvod.

U slučaju prodaje proizvoda po nižim cijenama od cijena u redovnoj prodaji radi provedbe posebnih oblika prodaje (akcijska prodaja,⁶⁰

57 Nar. nov., br. 41/14. i 110/15.

58 Maloprodajna cijena je konačna cijena u kunama za pojedini proizvod ili uslugu, odnosno određenu količinu proizvoda, uključujući poreze i druga davanja (npr. trošarine, naknade i sl.).

59 Cijena za jedinicu mjere je konačna cijena u kunama za 1 kg., 1 L., 1 m., 1 m2., 1 m3 proizvoda ili neka druga jedinica količine koja se općenito ili uobičajeno koristi kod prodaje proizvoda na području Republike Hrvatske, a koja uključuje poreze i druga davanja.

60 Akcijska prodaja je prodaja određenih proizvoda po cijeni koja je niža od cijene tog proizvoda u redovnoj prodaji.

rasprodaja,⁶¹ sezonsko sniženje,⁶² prodaja proizvoda s greškom i s istekom roka uporabe), mora se, uz cijenu u redovitoj prodaji istaknuti i cijena tijekom trajanja posebnog oblika prodaje. Iznimno, cijenu za vrijeme trajanja posebnog oblika prodaje nije potrebno isticati ako takav oblik prodaje traje do tri dana. Kod prodaje proizvoda s greškom mora se jasno, vidljivo i čitljivo označiti na proizvodu ili prodajnom mjestu da je riječ o prodaji proizvoda s greškom te potrošače upoznati u čemu se greška sastoji. Ako proizvodu istječe rok uporabe zbog čega se prodaje po nižoj cijeni, potrebno je dodatno jasno, vidljivo i čitljivo istaknuti krajnji rok uporabe.

7.4. Izdavanje računa

Trgovci i drugi prodavatelji dužni su potrošaču izdati točan, jasan, čitljiv i vidljiv račun sukladno posebnim propisima kojima se uređuje ispostavljanje računa⁶³, a obveznici fiskalizacije prometa u gotovini dužni su izdavati račune putem elektroničkih naplatnih uređaja na način propisan posebnim propisima kojima se uređuje fiskalizacija prometa u gotovini⁶⁴ i omogućiti potrošaču provjeru točnosti izdanog računa (npr. davanjem na uvid isprave o zaduženju i cijeni robe, ponovnim mjerenjem kupljenog proizvoda i sl.). Nositelj i članovi OPG-a kad prodaju svoje poljoprivredne proizvode na tržnici na malo i na drugim dopuštenim mjestima na otvorenim prostorima nisu obvezni izdavati račun.

7.5. Isticanje prodajnih uvjeta i pridržavanje istih

Trgovci i drugi prodavatelji dužni su na prodajnom mjestu vidno istaknuti prodajne uvjete, ako iste primjenjuju. Prodajni uvjeti se mogu odobriti za pojedine skupine potrošača (npr. umirovljenike, djecu, mlade i dr.) ili oblike plaćanja (za gotovinu, na rate i sl.) te pojedine proizvode ili skupinu proizvoda. Ukoliko se odobrava popust za pojedine proizvode ili skupinu proizvoda, pored cijene u redovitoj prodaji, na proizvodu ili mjestu njegove prodaje mora se istaknuti i cijena nakon odobrenog popusta, osim ako takva prodaja traje do tri dana.

7.6. Isticanje obavijest o podnošenju prigovora i rješavanje reklamacija

Na prodajnom mjestu mora biti istaknuta obavijest o načinu podnošenja pisanog prigovora⁶⁵ na prodajnom mjestu kao i putem pošte, telefaksom ili elektroničkom poštom na adresu sjedišta trgovca odnosno prodavatelja. Kada potrošač pisani prigovor predaje na prodajnom mjestu, trgovac odnosno prodavatelj je dužan potvrditi potrošaču primitak prigovora. Trgovac odnosno prodavatelj dužni su pismeno odgovoriti potrošaču na dani prigovor u roku od 15 dana od primitka istog, te voditi i čuvati evidenciju prigovora najmanje godinu dana od njegovog primitka.

U slučaju materijalnog nedostatka na proizvodu na odnose trgovca odnosno prodavatelja i potrošača primjenjuju se odredbe Zakona

61 Rasprodaja je prodaja proizvoda po nižoj cijeni u slučaju: prestanka poslovanja trgovca; prestanka poslovanja u dosadašnjim poslovnim prostorijama; prestanka prodaje određenog proizvoda iz predmeta poslovanja trgovca; kada je poslovanje trgovca ozbiljno ugroženo; obavljanja složenijih građevinskih radova unutar ili na poslovnim prostorijama.

62 Sezonskim sniženjem smatra se prodaja proizvoda po sniženoj cijeni nakon protoka sezone, a može se odvijati najviše 2 puta godišnje i to kao zimsko sezonsko sniženje (započinje od 17. 12.) i ljetno sezonsko sniženje (započinje od 1. srpnja) te može najdulje trajati 60 dana od navedenih rokova.

63 Vidjeti čl. 63. Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br. 115/16.), čl. 78 Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73713., 99/13.-Odl.Ust.s., 148/13., 153/13.-Odl.Ust.s., 143/14. i 115/16.)

64 Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 132/12. i 115/16.) i

65 Pisani prigovor potrošača je prigovor koji potrošač upućuje trgovcu na trajnom mediju, a kojim iznosi svoje nezadovoljstvo u odnosu na kupljeni proizvod ili pruženu uslugu.

o obveznim odnosima.⁶⁶ Sukladno tom Zakonu, trgovac odnosno prodavatelj dužan je potrošaču zamijeniti proizvod s nedostatkom koji se pojavi u roku od 6 mjeseci od dana predaje proizvoda potrošaču, uz uvjet da ga je potrošač obavijestio o nedostatku najkasnije u roku od 2 mjeseca od dana otkrivanja nedostatka. U slučaju spora o krivnji za nastanak nedostatka, troškove vještačenja snosi trgovac odnosno prodavatelj do isteka 6 mjeseci od predaje proizvoda potrošaču, a nakon isteka tog roka pa sve do isteka 2 godine od dana predaje proizvoda potrošaču, troškove vještačenja snosi trgovac odnosno prodavatelj ili potrošač, ovisno o rezultatu vještačenja. Ako se utvrdi postojanje materijalnog nedostatka na proizvodu, potrošač ima pravo zahtijevati od trgovca odnosno prodavatelja po svom izboru, otklanjanje nedostatka na proizvodu u razumnom roku ili predaju drugog proizvoda bez nedostatka, ili sniženje cijene, a ukoliko ne uspije time ostvariti svoja prava, ima pravo izjaviti da raskida ugovor (osim u slučaju nezatnog nedostatka). U svakom slučaju ima pravo i na popravljivanje štete sukladno pravilima obveznog prava. Troškove otklanjanja nedostatka i predaje drugog proizvoda snosi trgovac odnosno prodavatelj. Potrošač se može pozivati na materijalne nedostatke najdalje do isteka roka od 2 godine od dana predaje proizvoda potrošaču, nakon čega se gase prava potrošača po osnovi materijalnog nedostatka na proizvodu gase.

7.7. Ispunjavanje mjeriteljskih zahtjeva i zahtjeva za ambalažu

Ambalaža ne smije potrošača dovoditi u zabludu u vezi s masom i veličinom proizvoda te mora biti sukladna posebnim propisima kojima se propisuju zahtjevi za ambalažu.⁶⁷ U slučaju ponude zamatanja posebnim papirom za zamatanje i dodatnim ukrasima, cijena tih proizvoda i usluga mora biti jasno, vidljivo i čitljivo istaknuta. Trgovac odnosno prodavatelj ima pravo naplaćivati vrećice za nošenje robe, neovisno o tome je li na vrećici naziv ili logo trgovca-proizvođača.

Za mjerenje mase, duljine i obujma prodane robe mogu se rabiti samo zakonita mjerila, a to su ona mjerila koja udovoljavaju propisanim mjeriteljskim zahtjevima⁶⁸ te moraju biti ispravna i postavljeni na način da je potrošaču vidljiva izmjera robe. Masa, obujam i dužina proizvoda, označava se na pretpakovini odnosno na prodajnom mjestu zakonitim mjernim jedinicama (duljina u metrima, masa u kilogramima, volumen u litrama) i njihovim izvedenicama sukladno Pravilniku o mjernim jedinicama.⁶⁹

66 Nar. nov., br. 33/05., 41/08., 125/11. i 78715. Prema čl. 401. toga Zakona, materijalni nedostatak na proizvodu postoji ako: proizvod nema potrebna svojstva za svoju redovitu uporabu ili za promet ili nema potrebna svojstva za posebnu uporabu za koju je kupac nabavlja, a bila je poznata trgovcu ili mu je morala biti poznata ili ako nema svojstva i odlike koje su izrijeком ili prešutno ugovorene, odnosno propisane, ili nema svojstva koja inače postoje kod drugih proizvoda iste vrste zbog čega ih je kupac mogao opravdano očekivati prema naravi proizvoda i kod kupljenog proizvoda, posebno uzimajući u obzir javne izjave trgovca, proizvođača i njihovih predstavnika o svojstvima proizvoda (reklame, označavanje i dr.); je trgovac predao proizvod koji nije jednak uzorku ili modelu, osim ako je uzorak ili model pokazao samo radi obavijesti; je proizvod nepravilno montiran a usluga montaže je ugovorena ili je nepravilna montaža posljedica nedostatka u uputama za montažu

67 Zahtjevi za postupanje s ambalažom propisani su odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpada (Nar. nov., br. 94/13.) i Pravilnikom o ambalaži i otpadnoj ambalaži (Nar. nov., br. 88/15. i 78/16.)

68 Mjeriteljski zahtjevi propisani su Zakonom o mjeriteljstvu (Nar. nov., br. 74/14) i njegovim podzakonskim propisima. Npr. Pravilnik o ovjermim razdobljima za pojedina zakonita mjerila i načinu njihove primjene i o umjernim razdobljima za etalone koji se upotrebljavaju za ovjeravanje zakonitih mjerila (Nar. nov., br. 107/15.) Prema istom, vage, utezi i metar podnose se ovlaštenoj mjeriteljskoj pravnoj osobi na periodičnu ovjeru svake dvije godine.

69 Nar. nov., br. 88/15.

7.8. Označavanje proizvoda

Proizvodi koji se nude potrošačima moraju na ambalaži, privjesnici, naljepnici ili na samom proizvodu sadržavati najmanje osnovna obilježja proizvoda u mjeri koja je potrebna da bi potrošač donio odluku o kupnji kao što su naziv proizvoda, tip i model proizvoda, naziv pod kojim se proizvod prodaje, sastav proizvoda, svojstva i tehnička obilježja proizvoda te naziv i sjedište proizvođača.

Pretpakirana (zapakirana) hrana mora biti označena najmanje s podacima o: nazivu hrane, popisu sastojaka kao i popisom alergeni sastojaka odnosno sastojaka koji izazivaju intoleranciju na hranu; količinom određenih sastojaka ili kategorija sastojaka; neto količini hrane, datumom minimalne trajnosti ili „upotrijebiti do“ datumom; posebnim uvjetima čuvanja i/ili upotrebe; ime ili naziv te adresu proizvođača odnosno subjekta koji je hranu stavio na tržište; zemlji podrijetla ili mjestu podrijetla; uputama za upotrebu kad je to potrebno; za pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola i stvarnu alkoholnu jakost po volumenu; te nutritivnu deklaraciju te i druge podatke propisane posebnim propisima o označavanju pojedine hrane (npr. za voće i povrće oznaku klase, kategorije i godinu proizvodnje odnosno berbe; za svježe meso naziv u naziv osnovnog dijela životinje od kojeg meso potječe i kategoriju mesa i dr.).⁷⁰ Nepretpakirana hrana (hrana u rasutom stanju) na prodajnom mjestu mora biti označena najmanje podatkom o: nazivu hrane, imenu ili nazivu proizvođača ili subjekta koji prodaje hranu potrošaču; zemlji ili mjestu podrijetla; popisu sastojaka za konditorske proizvode, smrznute deserte, mesne pripravke, pekarske i slastičarske proizvoda; „upotrijebiti do“ datum za lako pokvarljivu hranu; dodatnim navodima iz Priloga III i IV Uredbe (EU) br. 1169/11. o informiranju potrošača o hrani, te podacima o sastojcima koji izazivaju alergiju ili netoleranciju na hranu (ovi se podaci mogu dati i usmeno ili posebno istaknuti na prodajnom mjestu).⁷¹

Podaci kojima se označavaju proizvodi (i hrana) moraj biti napisani na hrvatskom jeziku i latiničnim pismom (što ne isključuje mogućnost uporabe drugih jezika), a mogu uključivati znakove i piktograme lako razumljive potrošaču, te moraju biti jasni, vidljivi i čitljivi.

8. Zaključak

Prednost prodaje robe na otvorenom prostoru ogleda se u činjenici da se prodaja proizvoda obavlja na mjestima koja su „na dohvat ruke“ potrošačima (na štandovima i klupama, u kioscima, putem prodajnih automata i pokretnim vozilima, na javno-prometnim površinama i drugim površinama koje imaju pristup s javno-prometne površine), a po svojem prodajnom asortimanu ne zaostaju za onim u prodavaonicama. Zbog posebnosti načina i oblika obavljanja prodaje robe na otvorenim prostorima, za prodajne objekte i prodajna mjesta propisani su posebni minimalni tehnički i drugi uvjeti kojih se trgovci i drugi prodavatelji moraju pridržavati. Sve pravne i fizičke osobe koje prodaju robu na otvorenim prostorima dužni su se pridržavati obveza propisanih odredbama zakona kojima se uređuje djelatnost trgovine i zaštita potrošača. Primjenjivanje propisanih uvjeta za prodaju robe na otvorenim prostorima te pridržavanje propisanih obveza jamstvo je uspješnog poslovanja svakog trgovca i prodavatelja, jer samo onaj potrošač kojem se pruži kvalitetna usluga i prodava kvalitetan proizvod, zadovoljan je i stalan kupac proizvoda.

70 Više o podacima kojima se označava hrana sadrži Uredbe (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25.10.2011. o informiranju potrošača o hrani.

71 Više o načinu označavanja nepretpakirane hrane sadrži Pravilnik o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani (Nar. nov., br. 144/14.).

